

Державно-правовий та політичний статус українських земель у XIV-середині XVI ст.

План

- 1.Перехід українських земель під владу Великого князівства Литовського та їх адміністративно-політичний статус.**
- 2.Вихід на історичну арену українського козацтва. Запорізька Січ та її устрій.**
- 3.Люблінська унія 1569 р. і посилення польської експансії на українські землі.**

Література

- **Яворницький Д.І. Історія запорозьких козаків: У 3 т. – К.,1990-1991.**
- **Дорошенко Д. Нарис історії України.-К.,1991.**
- **Голобуцький В. Запорозьке козацтво.-К.,1994.**
- **Боплан Г. Опис України. - К.,1990.**
- **Українське козацтво. Мала енциклопедія / Кер. авт. колект. Ф.Г.Турченко.- К.2006.**
- **Полонська-Василенко Н. Історія України. - Т.1.-К.,1992.**

Великий князь литовський Ольгерд (1371 – 1377)

Князь Ольгерд с дружиною

**ВЕЛИКЕ КНЯЗІВСТВО
ЛИТОВСЬКЕ (кінець XV-XVI ст.)**

**Король Польщі
Владислав II Ягайло 1386 – 1434**

**Королева Ядвіга
(бл.1374-1399)**

Кревська унія 1385 р.

- Ягайло одружується із Ядвігою і переходить у римо-католицьку віру;
- об'єднання з Польщею литовських і руських земель;
- запровадження на руських і литовських землях римо-католицької віри;
- повернути загарбані німцями польські і литовські землі.

Великий литовський князь Вітовт (1392-1430).

Городельська унія 1413 р.

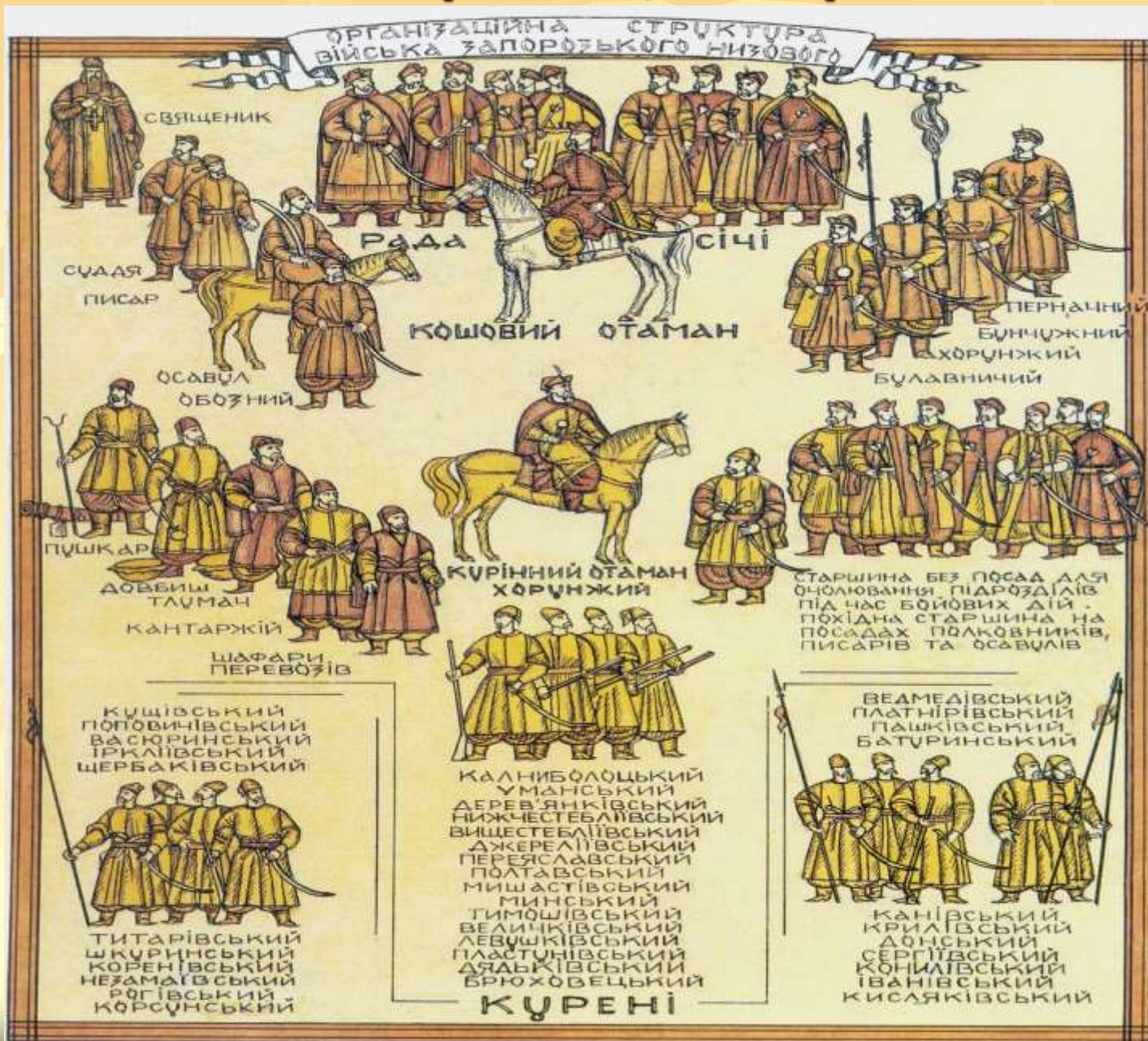
- **зобов'язання Польщі і Литви не воювати між собою, а спільно виступати проти ворогів;**
- **обирати короля і князя литовського на спільній раді – сеймі;**
- **надання литовській і українській шляхті римо-католицького віри рівних прав**

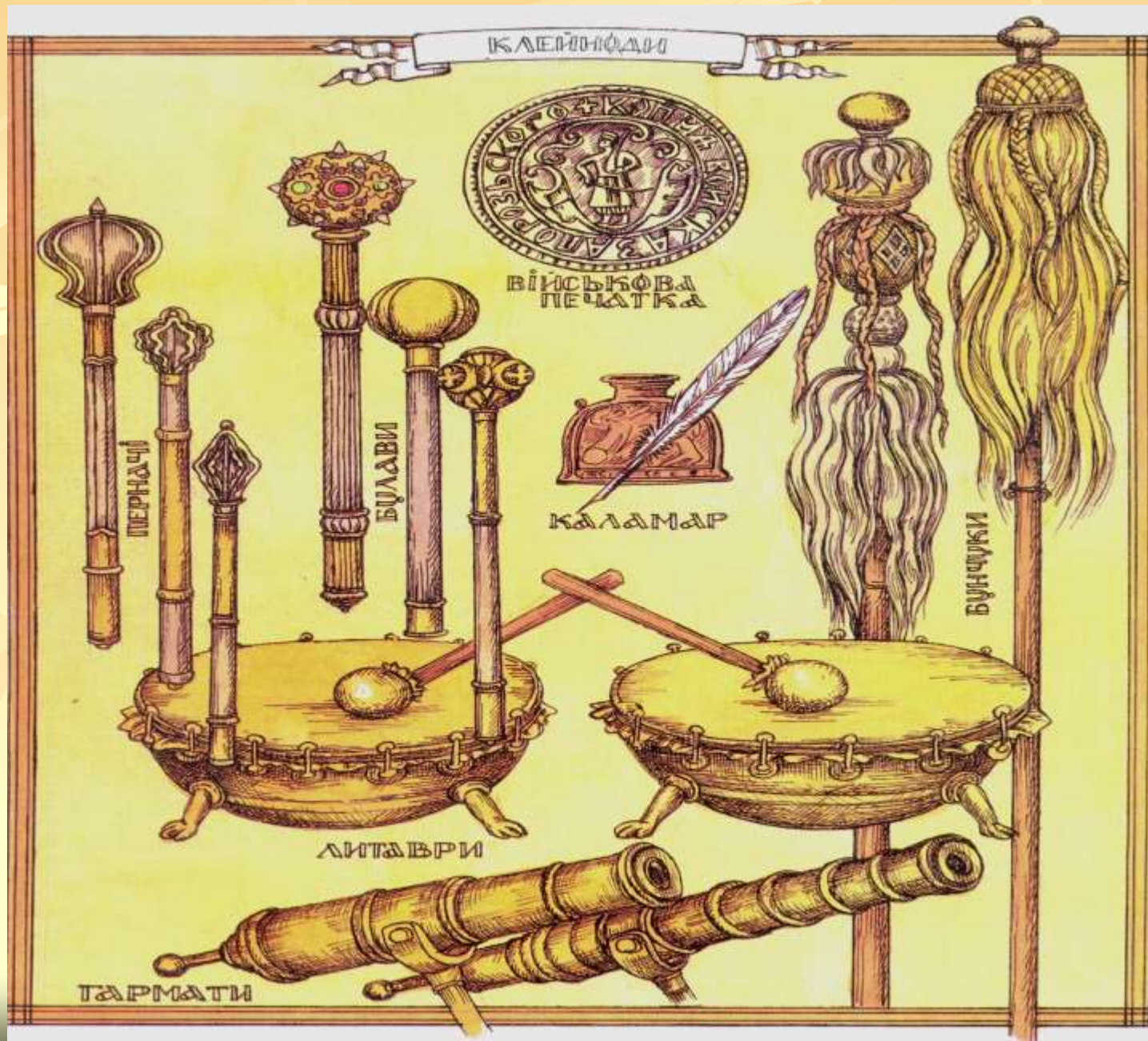
Кримське ханство

Утворилось у 1425 р. під проводом Хаджі Гірея, з 1475 р. під протекторатом Османської імперії

Військова організація Запорізької Січі

КЛЕЙНОДИ ВІЙСЬКА ЗАПОРІЗЬКОГО

Проголошення Люблінської унії 1569 р.

Люблінська унія 1569 р.

- **Королівство Польське і Велике князівство Литовське об'єднуються в одну федеративну державу Річ Посполиту;**
- **король польський є одночасно великим князем литовським;**
- **держави мають спільний сейм, спільну монету і ведуть спільну зовнішню політику;**
- **Окремі залишаються печатка, герб, адміністрація та військо;**
- **польська шляхта отримала право набувати землі на території Литви, а литовська – Польщі.**

Реєстрове козацтво

Сигізмунда II Августа 2 червня 1572 р

Реєстрові козаки одержали додаткові привілеї:

звільнення від податків, право землеволодіння, самоуправління з назначеною старшиною; вони мали свій прапор, литаври й інші клейноди.

Реєстрові козаки одержували платню грошми й одягом; їм передано у власність містечко Трахтемирів з Зарубським монастирем для розміщення арсеналу і військового шпиталю.

Реєстрові козаки дістали офіційну назву Запорозького, або Низового війська.

УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ ПІСЛЯ 1569.

Перший литовський статут – 1529

Привілеї шляхти

Другий Литовський статут -1566 р.

Закріпив статус руської мови

Третій Литовський статут 1588 р.

Остаточно закріпив привілеї шляхти і
закріпачив селян.

Чинний у Київській, Подільській та
Волинській губерніях до 1840.

ПЕТРО МОГИЛА

**Митрополит Київський,
Галицький і всієї Русі
1632 - 1647**

Козацько-селянські повстання

Северин Наливайко

керівник козацьких військ
під час повстання

1594 – 1596

**Страчений у Варшаві
у 1597 р.**

Герб гетьмана

**Гетьман Петро Конашевич- Сагайдачний
1614-1616; 1618-1622**

Хотинська фортеця

1621 р. козацькі
війська під
командуванням
гетьмана Петра
Конашевича-
Сагайдачного у
союзі з
польськими
військами
розгромили
турецьку армію

Трясило Тарас Федорович

гетьман Війська
Запорозького
нереєстрового (з
1629 р.), організатор
походу в Крим (1629
р.), керівник
атиурядового
козацько-
селянського
повстання 1630
року.

Павлюк (Бут) Павло

*гетьман
нереєстрового
запорізького козацтва,
керівник селянсько-
козацького повстання
в Україні 1638 р.,
потрапив до
польського полону,
страчений у Варшаві*

Яків Острянин
Керівник козацького повстання 1638 р.

Внаслідок поразок козацьких повстань 20-х – 30-х років XVII ст. в Україні встановився «золотий спокій» 1638-1648 рр. – час жорстокої польсько-шляхетської диктатури .

Причинами поразок козацьких повстань кінця 16 – першої половини 17 ст. були:

- слабка організованість,**
- технічна і кількісна перевага суперника – польських військ,**
- низька свідомість повсталих, що проявилася у видачі своїх керівників.**

Повстання водночас засвідчили, що в надрах українського суспільства нагромаджується сила спрямована на ліквідацію чужоземного гніту над Україною